

**Penitenzieria Apostolica, *La festa del perdono con Papa Francesco. Sussidio per la Confessione e le Indulgenze*,
Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2017, ss. 99.**

Problematyka sakramentu pokuty i pojednania jest zawsze niezwykle delikatna i wymaga wielkiego taktu, a także indywidualnego odniesienia. Tutaj chodzi przecież zawsze o konkretną osobę, o konkretnego człowieka, i to zranionego oraz doświadczającego wielorakich trudności.

Faktycznie „Pan nigdy nie męczy się przebaczeniem”, a zatem potrzeba, aby bardziej praktycznie to pokazać i uświadomić. Chodzi o to, aby ten sakrament stał się bardziej realizmem codziennego życia, a nie tylko odświętnym aktem. Jednak to też trzeba docenić i uszanować. Łaska jest bowiem zawsze mocą samego Boga.

Książkę otwiera przedmowa autorstwa kard. Mauro Piacenza, Penitencjarza Większego i ks. prał. Krzysztofa Nykiel, regensa Penitencjarii Apostolskiej, a więc dwóch osób stojących na czele tej Dykasterii Watykańskiej (s. 5-8).

Część pierwsza: „Sakrament miłosierdzia i radości” (s. 9-45). Zamieszczono w niej kilka mniejszych bloków o następujących tytułach: „Co to jest spowiedź?”, „Jak się spowiadać”, „Nie można spowiadać się bezpośrednio z Bogiem”, „Inne pytania i odpowiedzi”, „Przygotowanie się do spowiedzi”, „Oczekiwania dobrej spowiedzi”, „Akt żalu” i „Wskazania dla rachunku sumienia”.

„Spowiednik ministrem miłosierdzia” to tytuł części drugiej (s. 47-72). Podobnie i w tym przypadku wskazano pewne bloki: „Ministero «Ojca Miłosierdzia»”, „Ministero «Dobrego Pasterza»”, „Ministero lekarza w «Szpitalu Polowym»”, „Inne zalecenia dla spowiedników” i „Promemoria dla spowiednika”.

Część trzecia nosi tytuł: „Odpusty” (s. 73-86). Oto tytuły poszczególnych zbiorów: „Czym są odpusty”, „W perspektywie «Obcowania świętych»”, „Jak się je otrzymuje” i „Podstawowe odpusty (pełne i cząstkowe)”.

Dodano jeszcze apendyks, który zawiera komentarze papieża Franciszka do trzech przypowieści (s. 87-93) oraz schematyczny i bardzo przydatny spis treści (s. 95-99).

Wspomniane wyżej szczegółowe zbiory zostały rozpracowane w postaci jeszcze bardziej szczegółowych kwestii. To np. kiedy trzeba się spowiadać (s. 28-29), pytanie o pokutę (s. 33), posługę Matki Bożej (s. 20-21, 65-66), modlitwa kapłana przed słuchaniem spowiedzi (s. 66-67).

Książka wskazuje, że sakrament pojednania winien na nowo odzyskać swe centralne miejsce w życiu chrześcijańskim. Aby właśnie tak się stało Penitencjaria Apostolska proponuje omawiany zbiór (s. 7). To zostało uczynione licznymi słowami samego papieża Franciszka, prezentujące niemal wszystkie lata jego pontyfikatu. To niezwykle bogactwo myśli, wypowiedzi i przemyśleń. Jeszcze raz wybrzmiewa bogactwo papieskiego spojrzenia na ten sakrament oraz wiele jego szczegółowych kwestii, w tym także pytań i problemów. To ciekawa propozycja, w której mówi sam Papież czy inne dokumenty Kościoła, np. Katechizm Kościoła Katolickiego (s. 31-33, 73-78), Kodeks Prawa Kanonicznego (s. 78-79).

Papież Franciszek przemawia bardzo sugestywnym językiem, który wydaje się być stosunkowo komunikatywnym. Pytanie jednak czy jego nauczanie jest znane i czy ma przełożenie duszpasterskie, zwłaszcza w konfesjonale. To pytanie jawi się zwłaszcza w kontekście prezentowanego zbioru. Wydaje się, że celowym byłby jego przekład na język polski i szerokie rozpropagowanie wśród spowiedników, oczywiście także z szerokim dostępem dla penitentów.

Zaproponowana pomoc papieska to znakomity owoc pracy kard. Mauro Piacenza i ks. prał. Krzysztofa Nykiel. Stworzenie takiej mozaiki wypowiedzi świadczy o szerokiej znajomości papieskiego nauczania. Tym bardziej, że tworzy to klarowny i jasny obraz nauki Kościoła o sakramencie pokuty i pojednania. Tutaj bowiem niejednokrotnie występują nadinterpretacje czy z drugiej strony zwyczajna ignorancja, zwłaszcza spowiedników, co jest dramatem formacji seminarystycznej oraz późniejszej formacji stałej, a także stałego dokształcania, a więc autoedukacji.

Nie ulega wątpliwości, że cennym zestawieniem jest kolejne przypomnienie spraw związanych m.in. z ekskomuniką „*latae sententiae*”, grzechami zastrzeżonymi czy interdyktem oraz suspensą (s. 66-72). Jest to bowiem ważny dział spełniania sakramentalnej posługi pokuty i pojednania, który wymaga szczególnej uwagi i staranności. Tutaj jawi się wrażliwość spowiednika.

Ciekawe są cztery propozycje rachunku sumienia (s. 35-45). Wśród nich uwagę wzbudza oferta według Dekalogu. Warto pamiętać, że ten element sakramentu pokuty i pojednania jest dobrze przyjmowany, bowiem 10 Przykazań jest jeszcze stosunkowo dobrze znane w świadomości chrześcijańskiej. Oczywiście, wymagana tutaj jest dalsza praca duszpasterska, aby nie zatracić tego szczególnie drogowskazu życia chrześcijańskiego, a w pewnym sensie i wszystkich ludzi dobrej woli. Dotykamy tutaj bowiem pewnych zasad z zakresu prawa naturalnego i w pewnym sensie prawa narodów.

Ważnym materiałem są uwagi o odpustach (s. 80-86). Niestety wspólnie ich blask został zapomniany i jest wręcz powszechnie pomijany. To przecież wielki skarb Kościoła, bogactwo darów i łask zbawczych. Dobrze, że przypomniano podstawowe odpusty Kościoła powszechnego. Jakże to wymowne znaki osobistej wiary, wiążące się jednocześnie z bogactwem możliwości obdarowania innych ochrzczonych.

Wielki dar pojednania, sprawiedliwości, pokoju, prawdy czy miłości wyzwała w człowieku nowe nadzieje. To nie jest konfrontacja, ale otwarcie się na Boga wraz ze znamionami własnej małości i grzeszności. Jednak Boże Miłosierdzie jest darem, który zwycięża świat, mocą Paschalnego Jezusa oraz w Kościele w mocach Ducha Świętego towarzyszy Ludowi Bożemu Nowego Przymierza.

Ostatecznie przebaczenie jest zawsze świętem, jak sugeruje tytuł książki. W tym dziele ma nam pomóc papież Franciszek. Dobrze, że została zaproponowana taka oferta. To pewna pomoc, aby papieskie nauczanie stało się pomocą w praktyce sakramentu pokuty i pojednania, tak dla penitentów jak i dla spowiedników.

Prezentowane opracowanie posiada bogactwo treści z zakresu prawa kanonicznego ale jednocześnie i teologii, a zwłaszcza teologii moralnej. Takie podanie problematyki sakramentu pokuty i pojednania sprawia, iż wybrzmiewa ona bardziej kompleksowo i jest bardziej tożsama. Zresztą forma wypowiedzi papieskich ma w znacznym stopniu charakter duszpasterski.

bp Andrzej F. Dziuba
Wydział Teologiczny UKSW